

PM - En översyn av kostnader för och ersättningar till särskolan

---

Slutsatser	2
Sammanfattning.....	2
Inledning.....	3
Volymer.....	4
Antal elever i särskolan – Uppsalas elever	4
Antalet elever i särskola – i jämförelse med andra kommuner.....	5
Andelen av grundskolans alla elever som går i särskola	6
Andel av eleverna i särskoleverksamhet som går i träningsskola	8
Kostnader.....	9
Kostnadsutveckling per elev uppdelat på kostnadsslag inom den kommunala verksamheten	9
Kostnad per elev - jämfört med andra kommuner och riket.....	11
Olika jämförelser pekar åt olika håll	11
2012 års uppgifter behöver korrigeras.....	12
Uppsalas höga andel elever i träningsskola	12
Databaser som jämför kommunernas verksamheter.....	12
Kostnadsutvecklingen per elev - jämfört med andra kommuner och riket.....	13
Möjliga orsaker till högre kostnader.....	14
Kostnad fördelat på olika kostnadsslag jämfört med andra kommuner	16
Övriga kostnader	18
Vård och bildnings kostnader 2013	18
Verksamhetens kvalitet.....	18
Ersättning för elever i särskolan	20
Grundbelopp.....	20
Tilläggsbelopp.....	20
Kommunen styrs resurser på flera nivåer.....	21
Fristående skolor.....	21
Kajans frisärskola – högst andel elever med tilläggsbelopp.....	22
Labanskolan – endast elever i träningsskola.....	23
Tilläggsbelopp	25
Tilläggsbeloppens storlek	26
Nuvarande beslutsprocess för tilläggsbelopp.....	27
Andel av ersättningen per elev som ska fördelas utifrån ansökan och andel som ska fördelas utifrån en schablon.	27
Tillägg i de nationella styrdokumenterna	27
Allmänna motiv att minimera ersättningar genom ansökningar för enskild elev....	29
Skolverket problematiserar ansökningar om särskilt stöd från fristående skolor...	30
Förslag på utveckling av resursfördelningsprinciperna.....	31
Utveckla grundbeloppet till fler nivåer.....	31
Besluta om tilläggsbelopp blir en del av konsultativt stöd	31
Bilaga 1 - Kommunen som finansiär och som huvudman	33
Bilaga 2 – Vård och bildnings ersättning i flera nivåer.....	34

Slutsatser

---

1. Kostnaden per elev har ökat kraftigt men förklaras främst av en förändrad elevgrupp med större behov.
2. Kostnaderna per elev är inte högre i Uppsala än i riket när hänsyn tas till att kommunen ligger långt framme med att tillämpa en mer restriktivt bedömning av vilka elever som ska gå i särskolan.
3. I den kommunala verksamheten har andelen lärare med speciallärarexamen sjunkit till endast 30 procent samtidigt som kravet för behörighet att undervisa i särskolan är speciallärarexamen med inriktning mot utvecklingsstörning.
4. Lärartätheten är i jämförelse med andra kommuner låg och kostnaderna för assistenter är nästan lika höga som för lärare.
5. För att skapa likvärdiga villkor mellan skolorna och styra resurserna utifrån elevernas skiftande behov har Vård och bildning skapat en fungerande ersättning med flera nivåer än kommunens två grundbelopp. För att skapa likvärdiga villkor mellan alla skolor kan kommunens ersättningssystem som inkluderar de fristående skolorna tillämpa motsvarande ordning.
6. För att skapa likvärdigheten mellan skolorna ska enbart elevernas behov styra vid beslut om tilläggsbelopp. För att säkra att inte skolornas arbetssätt påverkar tilldelningen kan kriterierna för ersättning behöva förtydligas.
7. På sikt bör beslut om tilläggsbelopp samordnas med konsultativt stöd för att öka möjligheten till en mer likvärdig bedömning och för att främja effektiva lösningar.

Sammanfattning

På tio år har antalet elever i särskolan mer än halverats från 400 till 160 elever. Den nedåtgående trenden pågår i hela riket men har varit kraftigare i Uppsala. Individintegrerade elever har minskat till några enstaka elever. Andelen elever i träningskola har legat på en halv procent hela perioden, medan andelen i grundsärskola minskat med två tredjedelar till en halv procent. Andelen av elever inskrivna i särskola som går i träningskola har därför ökat från en fjärdedel till hälften. Minskningen beror på en ändrad bedömning av vilka elever som ska gå i särskolan - att endast elever som med säkerhet har en utvecklingsstörning ska gå i särskolan.

Den totala kostnad för särskola har sedan 2008 minskat från 110 mnkr till runt 80 mnkr de senaste åren samtidigt som kostnaden per elev ökat kraftigt. Kostnaderna per elev har ökat med 30 procent på fem år, när hänsyn tagits till ökad andel elever i träningskola. Av ökningen på 90 tkr per elev hänförs merparten till posten övrigt. Kommuner som liknar Uppsala har också kostnadsökningar, men en kommun, Helsingborg, ligger kvar på en betydligt lägre nivå. Det gick tyvärr inte att enkelt få svar på vad som utmärker Helsingborgs verksamhet.

Det kan finnas många förklaringar till varför kostnaderna per elev ökat. De genomsnittliga behovet hos särskoleeleverna ökar när urvalet blivit betydligt snävare. En krympande verksamhet är svårare att hålla kostnadseffektiv. En minskande andel

specialpedagoger minskar kompetensen att skapa en effektiv verksamhet. Det är också sannolikt att ersättningssystemen delvis gynnat ett par fristående verksamheter, vilket lett till en fördyring i takt med ökad andel elever i fristående särskolor.

I den kommunala verksamheten är kostnaderna för assistenter nästan lika stora som kostnaderna för lärare. Uppsala har en lägre lärartäthet än andra kommuner. Andelen lärare med specialpedagogisk utbildning har minskat från 50 till 30 procent samtidigt som speciallärarexamen med inriktning mot utvecklingsstörning är ett krav för att vara behörig att undervisa i särskolan.

Grundbeloppet för elev i träningskola är 383 tkr och för elev i särskola 260 tkr. Tilläggsbeloppets står för 13 procent av grundbelopp och tilläggsbelopp sammantaget.

Kommunen styr som finansiär grundbelopp och tilläggsbelopp till samtliga särskolor. Kommunen som huvudman (Vård och bildning) omfördelar sedan bland sina skolor för att bättre anpassa resurser till elevernas behov och skolornas förutsättningar.

Vård och bildning nyanserar ersättningarna till sina skolor genom att ta 50 tkr av grundsärskolans grundbelopp och sedan fördela pengarna med ett påslag i fyra nivåer, utifrån en bedömning av de enskilda elevernas behov. På motsvarande sätt används 110 tkr av träningskolans grundbelopp till påslag i fyra nivåer.

En femtedel av eleverna går i tre fristående särskolor. En av dessa har enbart elever i träningsklass och det är sannolikt att det är elever som med en mer nyanserad ersättning skulle få en lägre ersättning för sina elever. En annan av dessa skolor har en hög andel elever med tilläggsbelopp. Det kan bero på att eleverna har större svårigheter, men det kan också bero på att skolan har resurskrävande arbetsmetoder.

För att öka likvärdigheten föreslås att vård och bildnings system för nivåer i ersättningen införs för samtliga särskolor.

För att öka likvärdigheten och effektiviteten föreslås att man på sikt samordnar konsultativt stöd med beslut om tilläggsbelopp. Detta skulle också kunna leda till att mer av resurserna fördelas i grundbelopp och mindre genom ett sökförfarande.

För särskolan saknas en kommunövergripande uppföljning och utvärdering av elevernas kunskapsutveckling och kunskapsresultat. Det är en förutsättning om likvärdigheten ska kunna säkras.

Inledning

Denna utredning har initierats av två skäl. Dels började Uppsala visa avvikande höga kostnader för särskolan i offentliga jämförelser mellan kommuner. En belysning av skillnaderna och dess orsaker efterfrågas. Dels efterfrågas en översyn av ersättningssystemet för särskolan.

I rapporten görs en genomgång av vad olika offentliga statistiska databaser visar i syfte att svara på frågorna: Är särskolan i Uppsala dyrare? Ökar kostnaderna för särskolan kraftigt? På vilket vis avviker Uppsala och hur har kostnaderna ökat? Sedan förs resonemang om varför kostnaderna kan ha ökat.

Utfallet av nuvarande ersättningsystem kartläggs och resonemang förs om vad som kan behöva utvecklas. I samband med kartläggningen ställs ett antal frågor både för att reflektera över ersättningsystemet, men även något för att reflektera över hur verksamheten kan bli resurseffektivare. Om ersättningsystemet ska förändras ska det främja likvärdighet, effektivitet och dess legitimitet.

Den centrala frågan om skolornas kvalitet och måluppfyllelse berörs endast marginellt i denna rapport.

Volymer

Antal elever i särskolan – Uppsalas elever

På tio år har antalet elever i särskolan mer än halverats.

Särskola	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Okt 14
Antal elever	398	398	376	360	328	282	248	200	177	167	161

Källa IVE och Extens

Av 161 elever i särskola går hälften i grundsärskola och hälften går i träningsklass. Därutöver är två elever individintegrerade. En orsak till minskningen av antalet elever i särskolan de senaste sju åren, är en ökad medvetenhet om vikten av att endast elever som med säkerhet har en utvecklingsstörning går i särskolan. I de *Allmänna råden för Mottagande i grundsärskola och gymnasiesärskola* står: "För den enskilde eleven är det av största vikt att rätt beslut fattas eftersom ett felaktigt beslut får många och långtgående konsekvenser." Dessa allmänna råd kom 2013 men lagstiftningen de bygger på initierades tidigare och Uppsala förbättrade sina rutiner för mottagande i grundsärskolan innan de allmänna råden förtydligades.

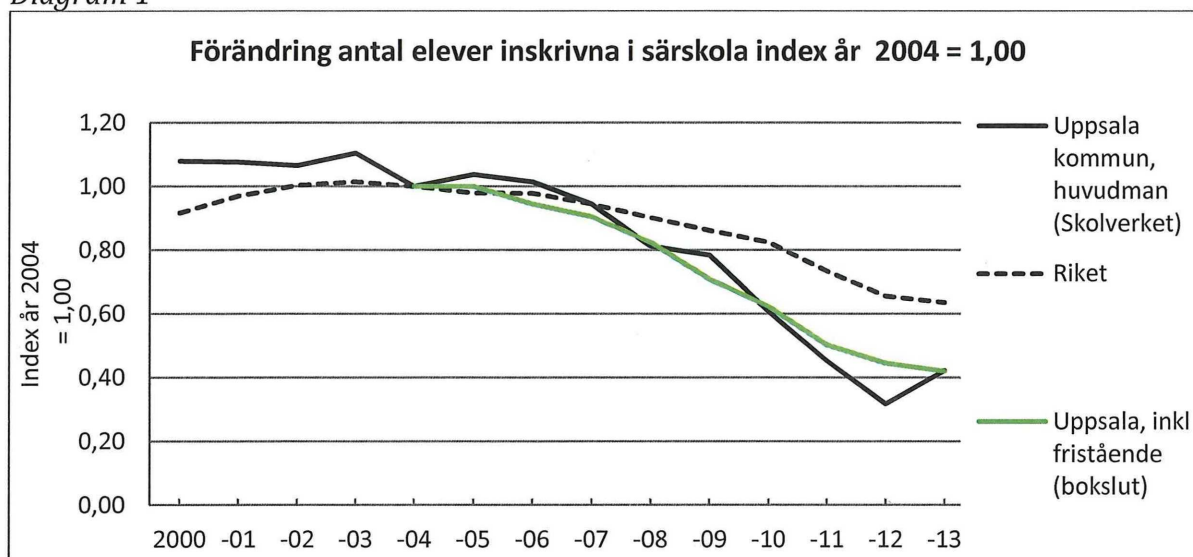
Detta har inneburit att bedömningen av om en elev ska gå i särskolan görs grundligare. Syftet är att elever som har studiesvårigheter som har andra orsaker än utvecklingsstörning inte felaktigt ska bedömmas som utvecklingsstörning. Därtill gör kommunen numera uppföljningar kontinuerlig och nya utredningar görs i årskurs 6 och årskurs 9, för att se om det finns elever som visar sig vara felaktigt placerade i särskolan. Uppföljningen och den ökade medvetenheten har inneburit att ett antal elever sökt utträde ur särskolan under ett antal år.

Antalet elever i särskola – i jämförelse med andra kommuner

Antal elever i särskolan har sjunkit snabbare i Uppsala än i riket.

I diagram 1 visas med hjälp av Skolverkets jämförelsetal hur antalet elever i särskolan utvecklats, med 2004 som referenspunkt. Huvudmannen Uppsala kommun och riket jämförs. Inlagt i diagrammet är även uppgifter från bokslutet för Barn- och ungdomsnämnden (BUN). Sedan 2004 har antalet elever i särskolan minskat med 58 procent i Uppsala och 36 procent i riket.

Diagram 1

Källa: Skolverkets jämförelsetal, som bygger på uppgifter från SCB samt bokslutssiffror för BUN.

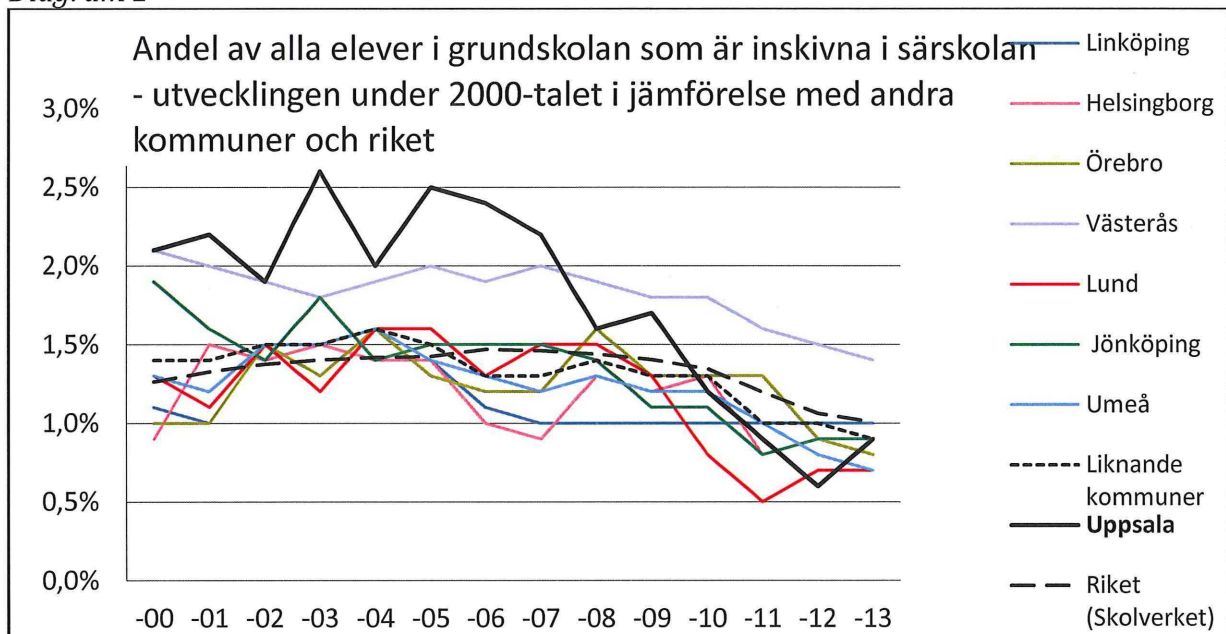
Skolverkets årliga uppgifter bygger på ett snitt av antal elever oktober aktuellt år och föregående år. Skolverkets redovisning bygger på av huvudmännen inrapporterade uppgifter till Statistiska Centralbyrån (SCB). Nämndens bokslut bygger på ett snitt av antal elever april och oktober respektive år och inkluderar fristående huvudmän. I gruppen elever i särskola ingår individintegrerade elever. För Uppsalas del rör det sig de senaste åren om mindre än 10 elever.

Andelen av grundskolans alla elever som går i särskola

Andelen av alla grundskoleelever som är inskrivna i särskolan har stadigt minskat sedan 2005. Andelen elever i träningskola har legat på en halv procent hela perioden, medan andelen i grundsärskola minskat med två tredjedelar till en halv procent. Individintegrerade elever har minskat till några enstaka elever.

Minskningen av antal elever i särskolan kan också beskrivas utifrån andelen av alla elever som går i särskola. Fram till 2007 var det drygt två procent av alla elever i grundskolan i Uppsala som gick i särskola. Därefter har andelen succesivt fallit till knappt en procent. Motsvarande utveckling har skett i liknande¹ kommuner och i riket som helhet. Dock hade Uppsala en betydligt högre andel elever i särskolan i början av perioden, men har de sista åren kommit ner på en nivå motsvarande liknande kommuner och riket. Uppgiften om elevtalet 2012 för Uppsala är för lågt inrapporterat, men åter komplett 2013.

Diagram 2

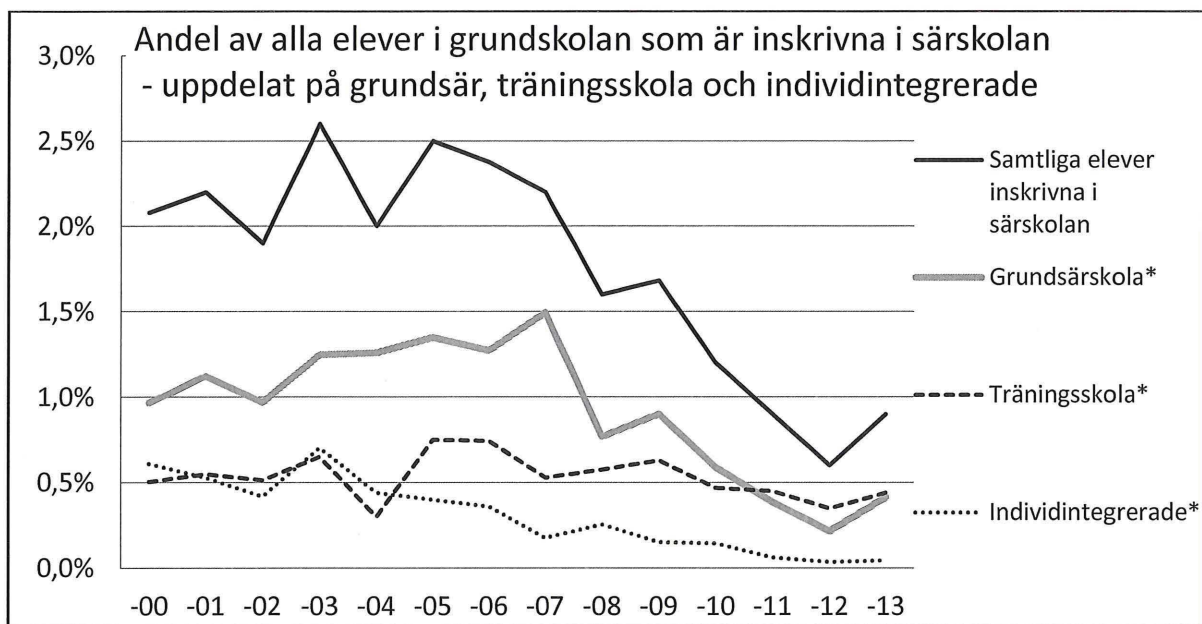

Källor: Kolada och Skolverkets jämförelsetal

Uppgifterna bygger på inrapportering per skola. Kraftiga hack i kurvorna kan antas bero på att det inte inrapporterats uppgifter från någon skola det aktuella året.

¹ Liknande kommuner är den grupp om sju kommuner som i Kolada har klassats som liknande utifrån strukturjusterad standardkostnad för grundskolan (70%) och befolkningsstorlek (30%).

Andelen av alla elever i grundskolan som är inskrivna i särskolan har sjunkit sedan 2005, då det var 2,5 procent. Idag går en knapp procent i särskolan. Andelen som går i träningsklass har legat stabilt på en halv procent, samtidigt som andelen av alla elever som går i grundsär har minskat från 1,5 procent 2007 till under 0,5 procent idag.

Källor: Kolada och Skolverkets jämförelsetal

*Andelen elever bygger på proportionerna i den kommunala huvudmannens skolor, beräknat på samtliga elever i särskolan. 2014 går var sjätte elev i en fristående skola (27 elever). Två tredjedelar går i träningskola och en tredjedel i grundsärskola.

Labanskolan startade 1997, Livets Ords Kristna skola, Emanuelskolan startade 2000 och Kajan 2007.

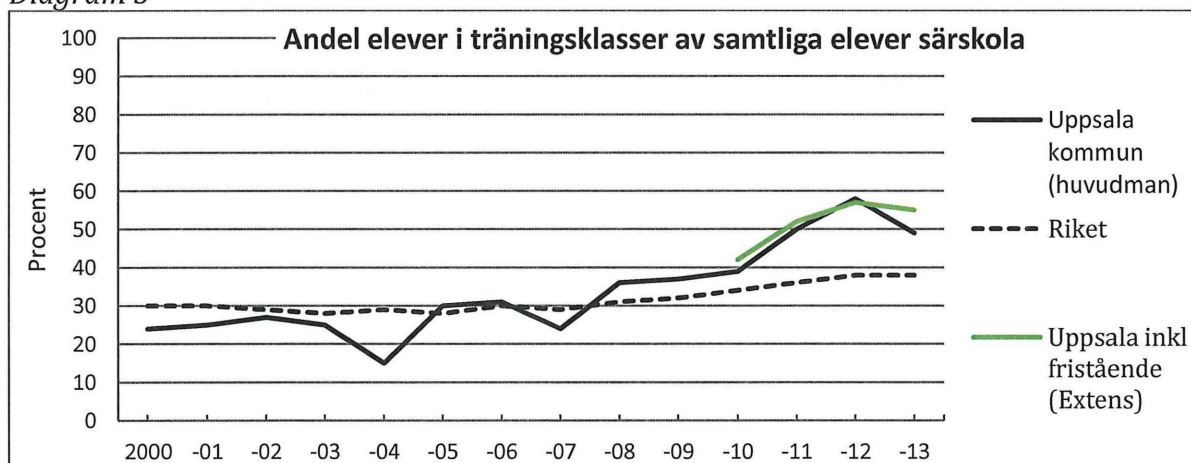
Andel av eleverna i särskoleverksamhet som går i träningskola

Andelen av elever inskrivna i särskola som går i träningskola har ökat från en fjärdedel till hälften. Samtidigt är antalet elever i träningskola relativt oförändrat runt 90 elever, vilket är knappt en halv procent av alla elever i grundskolan.

Grundsärskolan har en särskild inriktning som benämns träningskola. Träningskolan är avsedd för elever som inte kan tillgodogöra sig hela eller delar av utbildningen i ämnen. Antalet elever i träningskola har hållit sig runt 90 elever under 2000-talet vilket motsvarar 0,4 procent av alla elever. I takt med förbättringen av rutinerna för att bedöma vilka elever som ska gå i särskola har antalet elever totalt i särskolan minskat. Därmed har *andelen* elever i träningsklasser ökat, eftersom det skett en minskning totalt, men inte i antalet elever i träningskola.

Andelen elever i träningskola har i Uppsalas kommunala särskoleverksamhet fördubblats under 2000-talet, från 25 procent till 50 procent. I riket gäller samma tendens, men ökningen har där varit något lägre och 2013 har Uppsalas huvudman 10 procentenheter högre andel elever i träningskola än riket.

Diagram 3

Källa: Skolverkets jämförelsetal som bygger på data från SCB samt Extens

Kostnader

Total kostnad för särskolan

Den totala kostnad för särskola har sedan 2008 minskat från 110 mnkr till runt 80 mnkr de senaste åren samtidigt som kostnaden per elev ökat kraftigt.

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Nettokostnader (mnkr)	108	110	114	107	110	101	87	83	81	78
Antal elever	398	398	376	360	328	282	248	200	177	167
Nettokostnad per elev (tkr)	271	277	303	298	334	358	351	413	457	467

Källa IVE 2007-2015

Kostnadsutveckling per elev uppdelat på kostnadslag inom den kommunala verksamheten

Kostnaderna per elev har ökat med 30 procent på fem år, när hänsyn tagits till ökad andel elever i träningskola. Av ökningen på 93 tkr står övrigt för 65 tkr och är nu den största kostnadsposten.

Hur mycket har kostnaderna per elev ökat?

Kostnaden per elev har ökat med 150 tkr mellan 2007 och 2012 till 457 tkr. Knappt 60 tkr av ökningen förklaras av en ökad andel elever i träningskola, vilka enligt BUN:s bokslut² kostar drygt 50 procent mer än övriga elever. Justerat för förändringen i andelen elever i träningskola ökade kostnaderna 93 tkr, vilket är en kostnadsökning på 30 procent under fem år. Det kan jämföras med konsumentprisindex (KPI) som ökade med 8 procent under perioden.

Vilka kostnader har ökat?

Merparten av ökningen gäller posten övrigt och lokaler. 64 tkr ökade övriga kostnader och 16 tkr ökade lokalkostnaderna. Dessa kostnader ökade med runt 50 procent. Läromedel och elevhälsa ökade över 50 procent, men är små poster och står endast för 6 tkr av ökningen. Undervisning ökade endast med 4 procent, vilket är hälften av förändring i KPI för perioden och ännu mindre än löneökningarna.

---

² Rapport uttagen från redovisningen för BUN:s kostnader 2013 års.

När skedde de största ökningarna?

Merparten av ökningen för posten övrigt skedde 2008, drygt 50 tkr och hälften av ökningen för lokaler skedde 2012.

Tabell 1 Kostnad i Uppsalas kommunala skolor 2007 - 2012

	Lokaler	Undervisning	Skol- måltider	Lärom./utrust /skolbibliotek	Elevhälsa	Övrigt	Totalt
2007	34 100	138 400	6 400	5 400	4 960	117 500	306 760
2008	36 300	143 700	5 900	7 000	5 660	171 800	370 360
2009	43 100	148 900	6 000	6 300	6 230	171 000	381 530
2010	44 300	143 600	6 600	4 600	7 030	154 300	360 430
2011	46 800	173 000	7 100	5 400	8 560	188 300	429 160
2012 ³	57 778	163 911	8 978	10 044	8 551	208 178	457 440

Källa: Skolverkets databas SIRIS

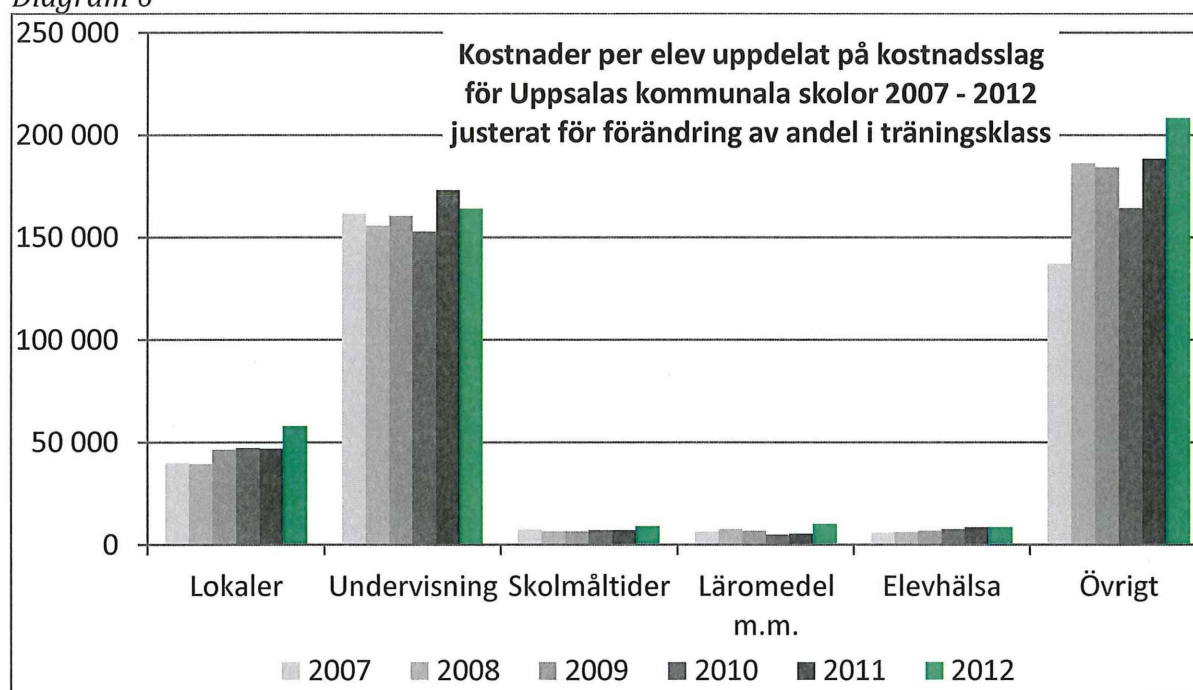
³ Uppgifterna i SIRIS om kostnad per elev är för höga 2012 på grund av för lågt antal elever inrapporterat till SCB. I dessa beräkningar har kostnaderna per elev justerat till det antalet registrerade elever snitt april oktober 2012 i den kommunala verksamheten, från inrapporterade 128 elever till SCB till 144 i kommunens elevregister Extens. Kostnaderna har även justerats med hänsyn till utvecklingen av andelen elever i träningsklass.

Tabell 2 Kostnadsförändring per år 2007 – 2012, justerat för ökad andel elever i träningskola

	Lokaler		Undervisning		Skolmåltider		Lärom./utrust /skolbibliotek		Elevhälsa		Övrigt		Totalt	
	kr	%	kr	%	kr	%	kr	%	kr	%	kr	%	kr	%
2008	-47	0	-3 597	-3	-865	-14	1 167	22	350	7	43 663	37	40 670	13
2009	6 171	18	4 161	3	65	1	-687	-10	505	10	-1 574	-1	8 641	2
2010	700	2	-6 308	-5	497	9	-1 630	-28	680	12	-17 049	-11	-23 110	-6
2011	21	0	18 700	14	115	2	475	11	995	15	22 201	16	42 507	13
2012 ⁴	9 604	23	-7 952	-5	1 643	26	4 063	86	-8	0	17 391	11	24 742	7
2007-12	16 449	48	5 004	4	1 455	23	3 388	63	2 521	51	64 633	55	93 450	30

Källa: Kostnader från Skolverkets databas SIRIS samt uppgifter om antal elever 2012 från Extens och andelen elever i träningskola från Skolverkets jämförelsetal.

Diagram 6

Kostnadsjämförelse 2012

Kostnad per elev - jämfört med andra kommuner och riket

Uppsalas kostnader per elev är cirka fem procent högre än liknande kommuners kostnader, om man tar hänsyn till att Uppsala har en högre andel elever i träningskola.

Olika jämförelser pekar åt olika håll

Tittar man i Skolverkets jämförelser så har Uppsala en högre kostnader per elev jämfört med rikssnittet. Tar man däremot hänsyn till den högre andelen elever i träningskola ligger Uppsalas kostnader på rikssnittet. Tittar man i Kolada och gör en jämförelse med ett ovägt medelvärde av alla kommuner är Uppsalas kostnader något lägre än snittet. Tar man Koladas jämförelse med liknande kommuner ligger Uppsalas kostnader högre. Skillnaderna i Koladas mått beror på att mindre kommuner, jämfört med större, i snitt har högre kostnad per elev, vilket gör att det ovägda medelvärdet ger en högre kostnad att jämföra mot.

⁴ Se föregående not!

2012 års uppgifter behöver korrigeras

För 2012 uppges för höga kostnader för Uppsala och kommunen ser ut att vara betydligt dyrare än rikssnittet. 2012 års siffror bygger på en tillfälligt lägre volym elever. Eftersom kostnaderna per elev beräknas genom att redovisade kostnader delas med uppgivet antal elever ger en underrapportering av antal elever ett för högt beräknad kostnad per elev. De avvikande siffrorna kan förklaras av att för det året användes ett annat tillvägagångssätt för att ta in uppgifter om volymer. Detta sätt ansågs inte tillförlitliga och kommunen återgick till tidigare rutiner 2013. I några av jämförelserna har 2012 års siffror korrigerats.

Uppsalas höga andel elever i träningsskola

Elever i träningsskola kostar i Uppsala cirka 55 procent mer än elever i grundsärskola. Uppsala avviker från övriga kommuner genom att ha 50 procent av eleverna i den dyrare inriktningen mot i snitt 40 procent. I några av jämförelserna har korrigerats för den högre kostnaden på grund av högre andel i träningsskola.

Databaser som jämför kommunernas verksamheter

För att jämföra kommunernas verksamheter kvantitativt med motsvarande verksamheter i andra kommuner finns olika databaser. Skolverket har databasen SIRIS och databasen Jämförelsetal. Rådet för främjande av kommunala analyser, RKA⁵ har databasen Kolada. Vad gäller kostnader per elev bygger databaserna på samma uppgifter. Kostnaderna tas från kommunernas räkenskapsammandrag och volymerna tas från kommunernas inrapportering till Statistiska Centralbyrån SCB. Dock görs beräkningarna på lite olika vis och ger därför inte helt samma belopp, men trenderna över tid överensstämmer mellan de olika redovisningarna.

Kolada

Särskolans kostnad för Uppsala kommun motsvara snittet för rikets kommuner enligt jämförelsetalen i Kolada för 2013. Rikssnittet är ett ovägt medelvärde av alla kommuner. Det vill säga kostnaden per elev i små och stora kommuner bidrar lika mycket till det genomsnittliga värdet. Även för 2011 låg Uppsalas kostnadsnivå på rikssnittet enligt Kolada.

SIRIS

Även Skolverket sammanställer jämförelser av kommunernas kostnader per elev för särskolan i sin databas SIRIS. Den senaste jämförelsen bygger på 2012 års siffror. För det året har Uppsala som sagt en felaktigt för låg volym och kostnaden per elev framstår därmed som för hög. I SIRIS beräknas volymen utifrån ett snitt av volymen i oktober för redovisningsåret och oktober året före. Därför kommer kostnaderna per elev att vara felaktiga även när 2013 års siffror för SIRIS redovisas.

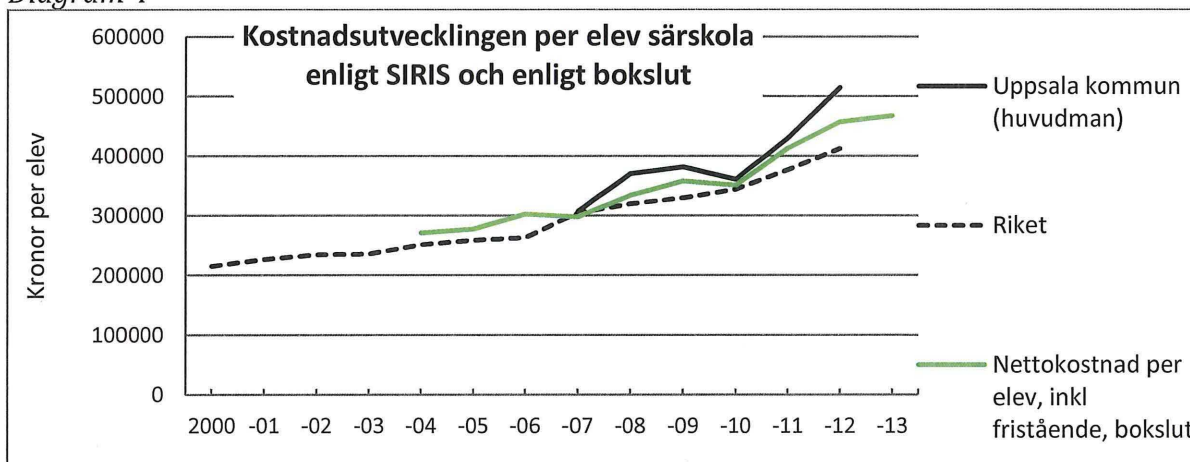
⁵ RKA är en ideell förening med svenska staten och Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) som medlemmar. Kolada står för Kommun- och landstingsdatabas. www.kolda.se

Kostnadsutvecklingen per elev - jämfört med andra kommuner och riket

Kostnaderna ökar i riket och ännu mer i Uppsala

Kostnaden per elev är högre i Uppsala än i riket. För 2012 är kostnaden felaktigt för högt redovisad eftersom den totala kostnaden dividerats med för få elever. Därmed ser även ökningen av kostnader kraftigare ut än vad den faktiskt är på grund av de för höga beloppet 2012. En mer korrekt bild av kostnadsutvecklingen får man när man utgår från bokslutssiffrorna. Men även då är kostnadsökningarna högre än vad som kan förklaras med en ökande andel elever i träningskola och den allmänna kostnadsökningen⁶.

Diagram 4

Källa: Skolverkets databas SIRIS, som bygger på data från SCB.

Kommuner som liknar Uppsala har också kostnadsökningar, men en kommun, Helsingborg, ligger kvar på en betydligt lägre nivå.

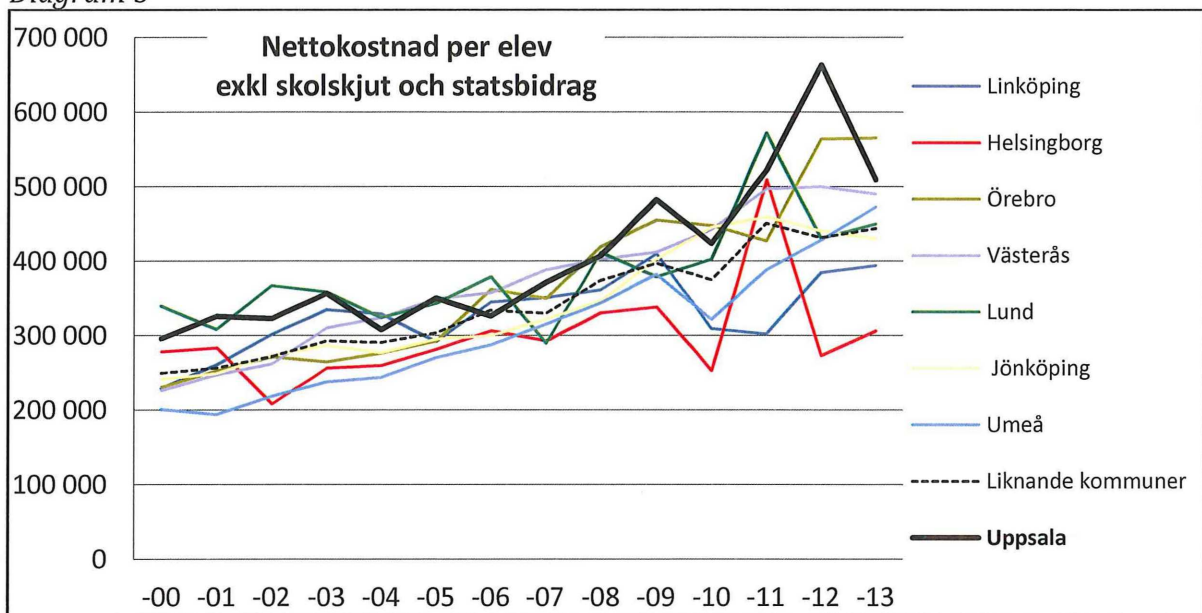
I Koladas jämförelse mellan likande kommuner framgår att alla kommuner i gruppen har kostnadsökningar. De kraftiga avvikelseåren för några av kommunerna skulle kunna ha samma orsak som för Uppsala 2012. Det vill säga för lågt antal elever är inrapporterade till SCB, vilket ger ett felaktigt för hög kostnad per elev. Uppsala ligger högst i gruppen och Helsingborg utmärker sig med att ha en relativt låg kostnad och har inte ökat i kostnad de senaste åren.

Särskolan har en decentraliserad organisation i Helsingborg och det finns ingen samlad bild av hur verksamheten organiseras. Särskolorna ingår i grundskoleenheter. En fördjupad jämförelse mellan Uppsalas och Helsingborgs särskoleverksamhet har därför inte gjorts.

⁶ Inflationen räknat utifrån KPI har legat på 1-2 procent per år sedan 2000 med en total inflation på 20 procent mellan 2000 och 2012. Dock visar SKL:s prisindex för kommunal verksamhet en ökning med 43 procent mellan 2000 och 2012.

Kostnaden per elev jämfört med liknande kommuner

Diagram 5

Källa: Kolada De totala kostnaderna för huvudmannen divideras med antal inrapporterade elever 15 oktober i kommunens skolor. Till skillnad från Skolverket görs inte ett snitt på antal elever oktober redovisningsåret och året innan. OBS ingen justering är gjord med hänsyn till Uppsalas högre andel elever i träningskola.

Möjliga orsaker till högre kostnader

Kostanden per elev ser ut att vara cirka 5 procent över snittet för jämförbara kommuner om hänsyn tas till den högre andelen elever i träningskola. Jämfört med Linköping och Helsingborg ligger kostnaderna i Uppsala dock en bra bit över.

Kostnadsökningen per elev är hög och ökade till 30 procent mellan 2007 och 2012. Samtidigt sjunker de totala kostnaderna då antalet elever har minskat.

Här framförs ett antal hypoteser till den högre kostnadsnivån och till den höga kostnadsökningen i huvudmannens skolor.

Möjliga förklaringar till den högre kostnadsnivån per elev i Uppsala eller den ännu mer påtagliga kostnadsökningen:

- Produktiviteten kan vara lägre.
- Kvaliteten i tjänsten kan vara högre.
- Andelen av alla elever som tas emot i grundsärskola har mer än halverats.
- Verksamheten krymper konstant.
- Minskningen av specialpedagoger i verksamheten kan ha inneburit en kompetensförlust som minskat förmågan att skapa en effektiv verksamhet.
- Praxis för vad som redovisas som kostnader för sarskolan respektive grundskolan kan ha förskjutits så att mer redovisas på sarskolan.
- Systemet med pengar att söka brukar vara kostnadsdrivande.

A. Produktiviteten

Assistenter - Hur överensstämmer tjänstgöringsgraden med elevernas behov?

Lärare - Har lärarna en adekvat balans mellan undervisningstid och övrig verksamhet eller styr traditioner eller grundskolans fördelning mellan undervisningstid och övrigt arbete?

Erfarenhet och specialpedagogisk utbildning - Finns kompetens att lägga upp verksamheten optimalt? Andel lärare med specialpedagogisk kompetens har sjunkit. Den fristående enheten Labanskolan genererar årligen ett betydande överskott. *Kan det delvis förklaras med att deras verksamhet bedrivs mer effektivt än den kommunala verksamheten?*

B. Kvalitet

Enligt ansvariga för den kommunala produktionen finns snarare ett stort behov av att förbättra kvaliteten på verksamheten. Dock bekräftas att den relativt höga kostnaden för elevhälsa motsvarar en hög standard på denna verksamhet.

C. Elevurvalet

Från att ett av hundra barn gick i grundsärskola 2007 till att ett av tvåhundra barn går i grundsärskola idag, innebär att urvalet har förändrats även vad gäller stödbehov. Behoven varierar kraftigt mellan eleverna i grundsärskolan. Det genomsnittliga behovet hos den grupp som idag tillhör urvalet har större behov än vad fallet var när mer än dubbelt så stor andel elever tillhörde urvalet.

D. Krympande verksamhet

Antalet elever i sarskolan har årligen krympt sedan 2005. Den kommunala verksamheten har krympt ännu mer, genom att den fristående verksamheten har ökat. Alla kostnader är inte rörliga, särskilt inte på kortare sikt. Detta gör att det kan vara svårt att skapa en optimal verksamhet med "fylld skola" och "fyllda undervisningsgrupper". Sarskolan har omorganiserats flera gånger bland annat för att möta det minskade behovet, vilket på sikt bör ge lägre kostnadsnivå, men kortsiktigt innebär det en del omställningskostnader. Dessa omständigheter innebär en högre kostnadsnivå, men det bör det inte innebära *ökande* kostnader.

E. Färre med specialpedagogisk kompetens

På 2000-talet har andelen lärare med specialpedagogisk kompetens minskat, från var annan till var tredje lärare. För att vara behörig att undervisa i grundsärskolan krävs speciallärarexamen med inriktning mot utvecklingsstörning. Den bristande och fallande kompetensen inom sarskolan skulle kunna innebära en mindre väl fungerande och därmed dyrare verksamhet. Dels kan kompetens saknas för att skapa resurseffektiva lösningar, dels kan en mindre kvalificerad verksamhet innebära att elevernas stödbehov är större för att de inte utvecklats så gynnsamt som hade varit möjligt med mer kompetent stöd och stimulans. Samtidigt kan en lägre kompetens också innebära att vissa behov inte uppmärksammas och att ambitionsnivån för vad eleven kan uppnå sätts för lågt.

F. Redovisningspraxis

Övriga kostnader ökade kraftigt 2007 och Uppsala har jämfört med andra kommuner en påtagligt högre andel övriga kostnader. En hypotes är att det delvis är kostnader som skulle kunna hänföras till de grundskolor som sarskolan organisatoriskt och resultatmässigt tillhört. I och med den nya organisationen där sarskolan organiseras separat under tre egna rektorer bör denna risk för otydlig redovisning försvinna.

G. Sökpott för tilläggsbelopp är kostnadsdrivande

Det finns ett intresse för verksamheterna att söka så mycket pengar som möjligt till sin verksamhet. För tilläggsbelopp bygger besluten på verksamheternas beskrivningar. Eftersom hela förfarandet bygger på subjektiva bedömningar finns en risk att kostnaderna för tilläggsbelopp på sikt ökar samtidigt som inga andra kostnader minskar.

Kostnad fördelat på olika kostnadslag jämfört med andra kommuner

Uppsala är på nivå med riket men har högre kostnader än jämförbara kommuner. Kostnaderna för undervisning är relativt låga och kostnaderna för posten övrigt är relativt höga.

Justering för andelen elever i träningsskola

I jämförelsen mellan kommuner har justering gjorts för variationen i andelen elever i träningsskola. Träningsskolan har beräknats vara 55 procent dyrare.⁷ Här har liksom i föregående avsnitt har kostnaden per elev beräknats på ett högre antal elever än i den officiella statistiken för 2012, eftersom antalet elever var underrapporterat.⁸

Valda jämförelsekommuner

Jämförelse görs med riket/alla kommuner, större städer⁹ och Helsingborg. Uppsala kommun tillhör kommungruppen större städer och bör därför ha mer liknande förutsättningar med dessa kommuner. Jämförelse görs också med Helsingborg, som visat sig ha de lägsta kostnaderna, bland kommuner liknande¹⁰ Uppsala, i den jämförelse som görs i Kolada.

Med ovan nämnda justeringar är kostnaden per elev på samma nivå som riket. Jämfört med större städer är kostnaden per elev 8 procent högre i Uppsala. Jämfört med Helsingborg är kostnaderna 23 procent högre.

De kostnadsposter där Uppsala har högre kostnad per elev är samma kostnadsposter som haft de största kostnadsökningarna de senaste fem åren. Det är övrigt, lokaler och elevhälsa. Undervisningskostnaderna är däremot lägre för Uppsala.

---

⁷ Grundbeloppen och särskilt stöd särredovisas för de två inriktningarna av grundsärskola i nämndens bokslut. Beräknat på de totala kostnaderna för sarskolan innebär kostnadsskillnaderna för dessa två poster en kostnadsskillnad på 55 procent mellan träningsskola och sarskola. Beräkningen är gjord på 2011 års bokslut.

⁸ Se fotnot 4 xx Kolla att hänvisningen stämmer!

⁹ Större städer är 31 kommuner med 50 000-200 000 invånare.

¹⁰ Se fotnot 1 Kolla att det förblir så!

Tabell 3 Kostnader per elev justerat för andelen elever i träningskola 2012

	Lokaler	Undervisning	Skolmål-tider	Läromedel utrustning skolbibliotek	Elevhälsa	Övrigt	Totalt
Uppsala	57 778	163 911	8 978	10 044	8 551	208 178	457 440
Alla kommuner	50 414	243 685	8 274	8 274	6 608	137 893	455 146
Större städer*	47 629	204 251	8 392	8 174	6 540	146 812	421 798
Helsingborg	50 159	173 545	7 090	9 524	2 201	128 995	371 513

Källor: Skolverkets databaser SIRIS och Jämförelsetal.

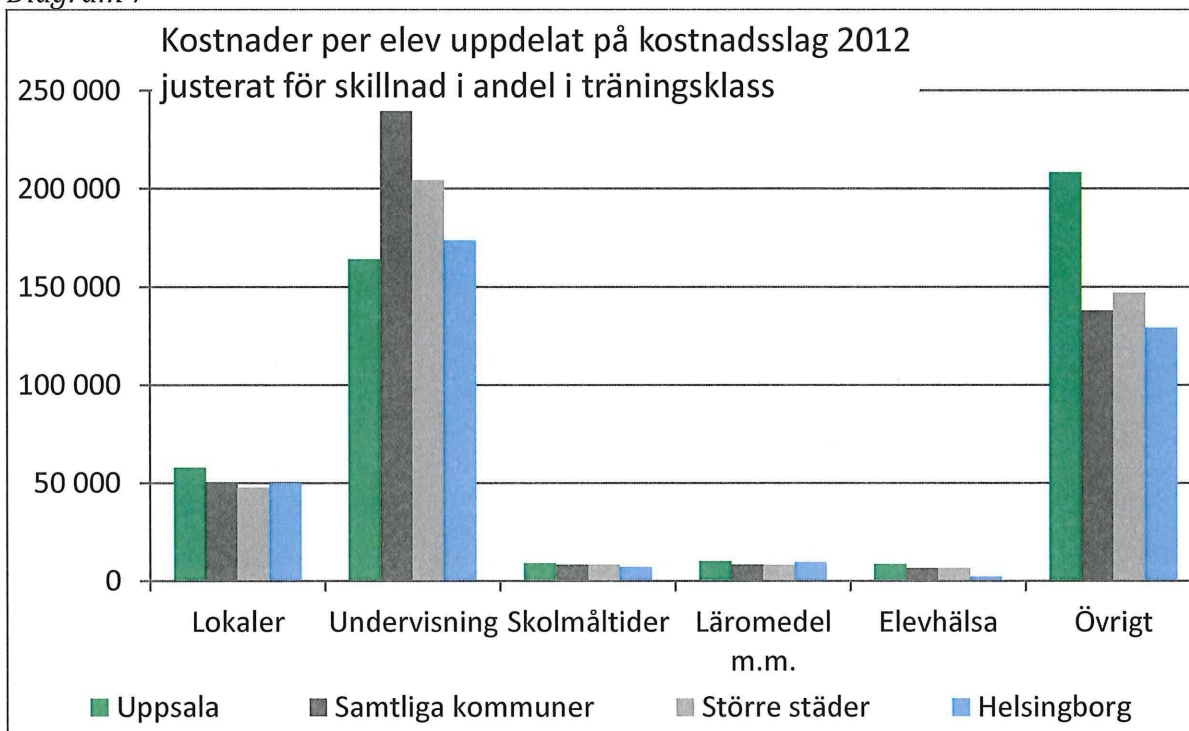
*Större städer är 31 kommuner med 50 000-200 000 invånare.

Tabell 4 Uppsalas kostnader per elev relativt andra kommuner 2012,
Index = Uppsalas relativa kostnad

	Lokaler		Undervisning		Skolmål-tider		Läromedel utrustning skolbibl.		Elevhälsa		Övrigt		Totalt	
	Diff kr	INDEX För Ua	Diff kr	INDEX För Ua	Diff kr	INDEX För Ua	Diff kr	INDEX För U	Diff kr	INDEX För Ua	Diff kr	INDEX För Ua	Diff kr	INDEX För Ua
Alla kom.	7 364	1,15	-79 773	0,67	704	1,09	1 771	1,21	1943	1,29	70285	1,51	2 294	1,01
Större städer	10148	1,21	-40 340	0,80	585	1,07	1 870	1,23	2012	1,31	61366	1,42	35642	1,08
Helsingborg	7 619	1,15	-9 634	0,94	1 888	1,27	521	1,05	6350	3,89	79183	1,61	85927	1,23

Källor: Skolverkets databaser SIRIS och Jämförelsetal

Diagram 7

Källa: Skolverkets databas SIRIS, som bygger på data från SCB. I SIRIS divideras de totala kostnaderna med antalet elever i snitt oktober redovisningsåret och året före. Se not 3!

De låga undervisningskostnaderna avspeglar det relativt höga antalet elever per lärartjänst. Kommunen har vid ett par tillfällen de senaste åren omorganiserat verksamheten vilket skulle kunna förklara att man kunnat undvika allt för små undervisningsgrupper och därmed kunnat använda lärarna effektivare.

Tabell 5 Antal elever per lärare

Okt 2013 Grundsärskolan	Uppsala kommun	Större kommuner	Samtliga kommuner
* Antal elever per lärare(heltidstjänst)	5,4	3,7	3,2

Källa: Skolverkets kommunblad april 2014

Övriga kostnader

Uppsalas kostnader för posten övrigt är mellan 60 och 80 tkr högre än andra kommuners kostnader, beroende på vilka kommungrupper jämförelsen görs med.

Cirka 20 tkr kan förklaras med delvis unika kostnader för Uppsala. Det gäller "Effektiviseringskrav produktionsstyrelser" motsvarande 12,4 tkr per elev. Övriga kostnader innehåller både administrationskostnader för Vård & Bildning och administration för BUN/UAK på 8,6 tkr per elev.¹¹ Administrationskostnaden är troligen lägre för kommuner som enbart har särskola i egen regi.

Lönekostnaderna 2013 för assistenter, som är en delpost under övrigt, är nästan lika stor som kostnaden för lärare, 141 tkr per elev respektive 147.

Vård och bildnings kostnader 2013¹²

Vård & Bildnings kostnader redovisade under huvudrubriken övrigt är totalt 38 mkr. Utslaget på 150 elever blir det 253 tkr per elev.

Kostnader per elev 2013 beräknat på 150 elever

Totalt	535 tkr
därav	
Elevvård	6 tkr
Undervisning	147 tkr
Läromedel	6 tkr
Skolmåltider	8 tkr
Skolskjutsar	68 tkr
Lokaler och inventarier	47 tkr
Övrigt	253 tkr

Särskilda underposter

Undervisning	
bidrag för omställning/ avveckling (produktion)	0,2 tkr
avgångsvederlag	2,5 tkr

Övrigt

assistenter, lön o PO	141 tkr
"effektiviseringskrav"	7,6 tkr
"avkastningskrav"	4,8 tkr

Verksamhetens kvalitet

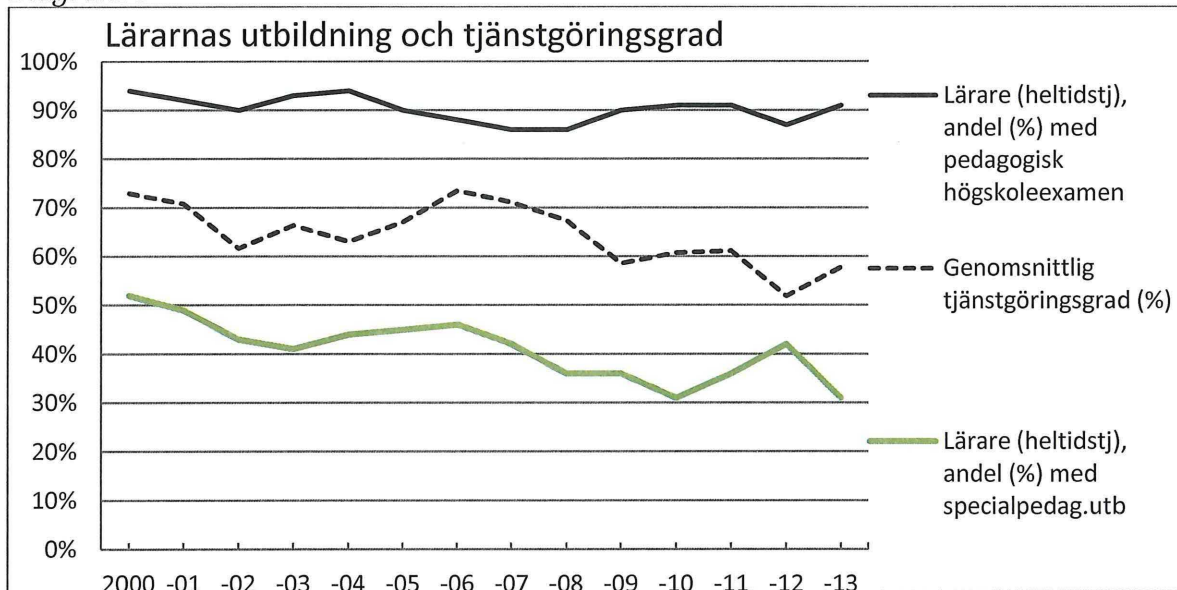
Andelen lärare med specialpedagogisk kompetens har minskat från 50 procent till 30 procent. 90 procent av lärarna har pedagogisk högskoleexamen.

¹¹ Från räkenskapssammandraget för 2013.

¹² Rapport tagen från redovisningssystemet Agresso.

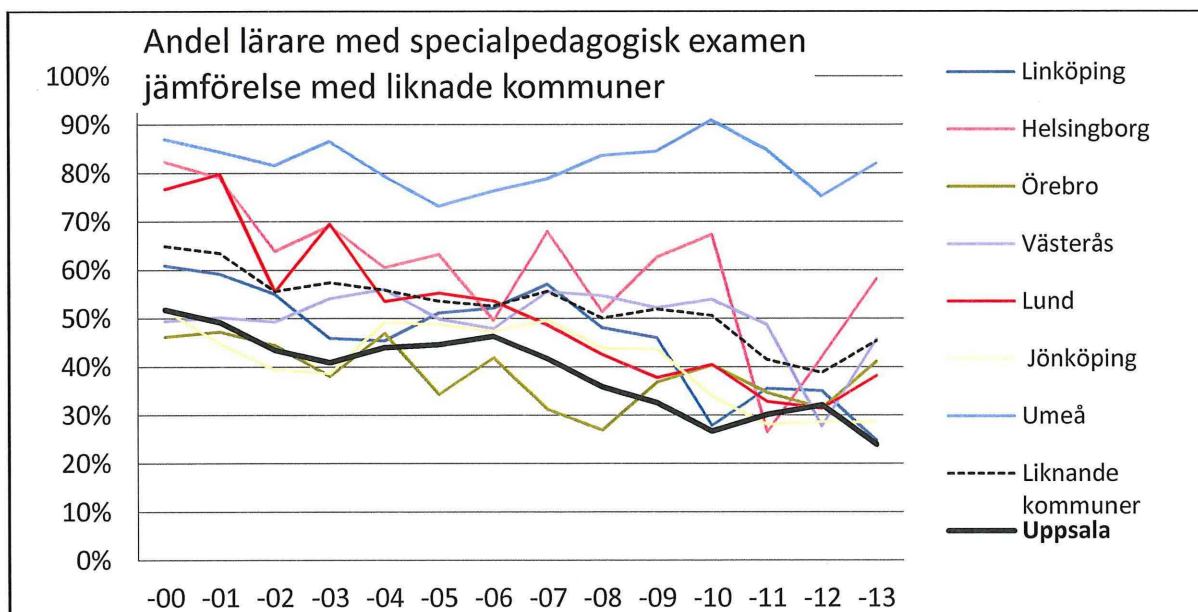
Under 2000-talet har andel lärare med högskoleutbildning hållit sig runt 90 procent men andelen lärare med specialpedagogisk utbildning har minskat från 50 procent till 30 procent. Antalet lärare räknat som heltidstjänster har minskats från 62 till 26 heltidstjänster 2013 vilket visar att netto har tre av fem speciallärare lämnat verksamheten, räknat i heltidstjänster. Den genomsnittliga tjänstgöringsgraden har minskat från 70 till 60 procent under perioden.

Diagram 8

Källa: Skolverkets databas SIRIS

Umeå har över 80 procent behöriga lärare med specialpedagogiks examen, följt av Helsingborg med 58 procent. Frånsett Umeå har alla liknande kommuner haft fallande andel specialpedagoger under 2000-talet. Linköping som ligger lägst tillsammans med Uppsala gör nu en fortbildningsinsats för att höja behörigheten.

Källa: Kolada

Ersättning för elever i särskolan

Grundbelopp

När elev utreds för mottagande i särskola avgör myndigheten om eleven ska tillhöra grundsärskola eller träningskola. Från och med 2010 framgår detta av beslutet om mottagande i särskolan. Skolorna ersätts utifrån vilken placering som uppges i elevregistret Extens. En kontroll har gjort om skolornas nuvarande uppgifter i Extens överensstämmer med besluten och de visar sig stämma.

Grundbeloppet för elev i träningskola är cirka 50 procent högre än för elev i grundsärskola. För 2014 är grundbeloppen 260 tkr i snitt för grundsärskola (viss skillnad beroende på årskurs) och 283 tkr för träningskola.

Tilläggsbelopp

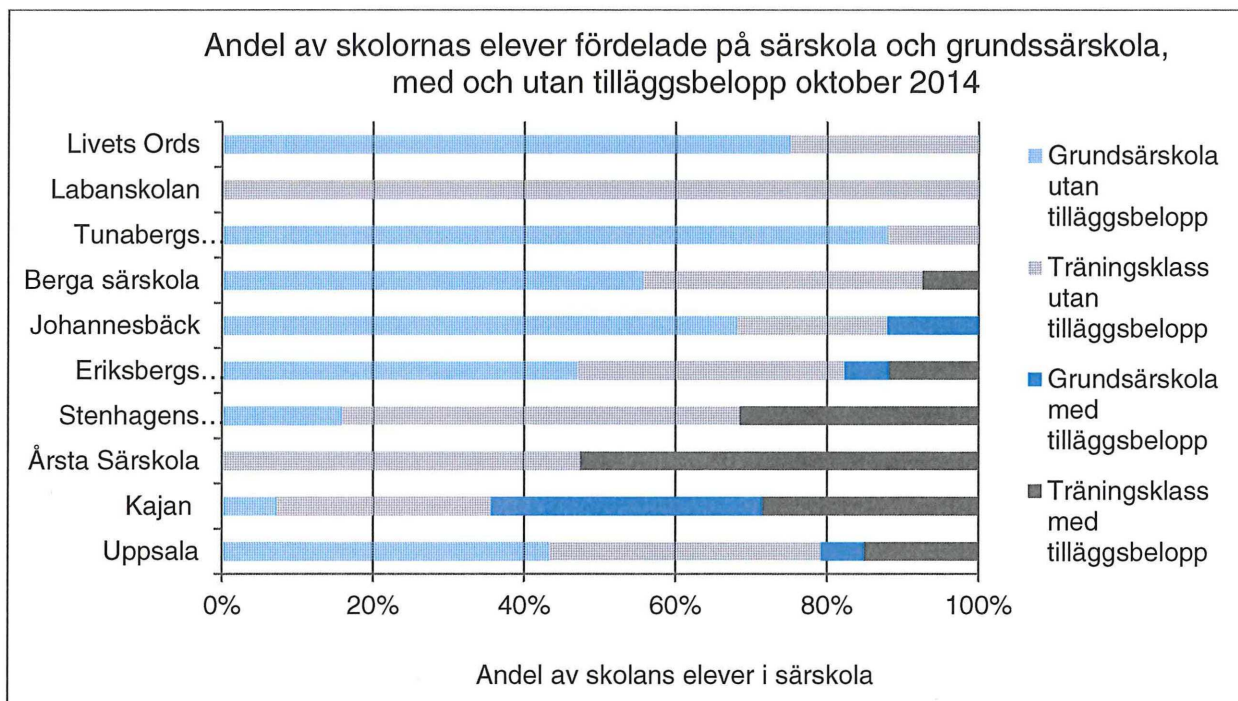
Tilläggsbeloppen har på grund av minskat antal elever och ändrad praxis minskat från 13 mnkr 2012, 9 mnkr 2013 och en prognos på 7-8 mnkr 2014.

81 elever går i träningskola och 30 procent av dessa elever har tilläggsbelopp.

78 elever går i grundsärskola varav 10 har tilläggsbelopp. Hälften av tilläggsbeloppen går till elever på Kajans särskola, där fyra av fem har tilläggsbelopp.

Särskola oktober 2014	Antal elever okt-okt-14	Grundsärskola utan tilläggsbelopp	Träningsklass utan tilläggsbelopp	Grundsärskola med tilläggsbelopp	Träningsklass med tilläggsbelopp
Livets Ords	4	3	1	0	0
Labanskolan	9	0	9	0	0
Tunabergs särskola	25	21	3	1	0
Berga särskola	27	15	10	0	2
Johannesbäck	25	17	5	3	0
Eriksbergs särskola	17	8	6	1	2
Stenhagens särskola	19	3	10	0	6
Årsta särskola	19	0	9	0	10
Kajans frisärskola	14	1	4	5	4
Uppsala	159	68	57	10	24
Individintegr. elever	3				

Källa: Extens, utbetalningsrapport oktober 2014

Källa: Extens, utbetalningsrapport oktober 2014

Kommunen styr resurser på flera nivåer

Kommunen har ansvar på två nivåer att styra resurser till skolorna. Dels som *finansiär* till samtliga skolor och dels som *huvudman* till de kommunala skolorna. När det gäller de kommunala skolorna har kommunen som huvudman möjlighet och skyldighet att styra resurserna så att förutsättningar finns för alla skolor att säkerställa kvalitet och likvärdighet. (Se bilaga 1)

Det vill säga kommunen som huvudman ska korrigera utfall av den övergripande resursfördelningen. Dels kan omfördelning behövas därför att fördelningsmodellen för vissa skolor inte lyckas fånga in elevernas behovsnivå. Dels kan det behövas därför att skolorna har olika förutsättningar att omsätta penningtilldelningen till en verksamhet av god kvalitet/ hög måluppfyllelse.

Denna möjlighet finns inte för fördelningen till de fristående skolorna. Därför är det särskilt angeläget att fördelningsprinciperna utformas så att tilldelningen till de fristående skolorna överensstämmer med elevgruppernas behov.

Fristående skolor

Det alltså särskilt angeläget att fördelningsmodellen lyckas fånga in elevernas behovsnivå för de fristående skolorna. När det gäller dessa skolors förmåga att omsätta penningtilldelningen till en verksamhet av god kvalitet är det den enskilde huvudmannens ansvar att eventuellt kompensera för detta. I de fall den enskilde huvudmannens verksamhet enbart består av den enskilda skolan skulle det även kunna vara i kommunens intresse att säkerställa den fristående skolans förmåga att omsätta penningtilldelningen till verksamhet av god kvalitet.

Tre enskilda huvudmän bedriver särskola i Uppsala:
Kajan Friskola AB (org.nr. 556694-5795) som startade 2007.
Labanskolan Frisärskola AB (org.nr. 556570-1082) som startade 1997.
Stiftelsen Livets Ord (org.nr. 817602-1106) vars särskola startade 2000.

Alla tre huvudmännen har verksamhet utöver särskola och bör därför även ha kapacitet att axla ansvaret att säkerställa skolans förmåga att skapa en verksamhet av god kvalitet. Därför behöver här enbart belysas om det kan finnas utfall i tilldelningen som inte överensstämmer med respektive skolas elevgrupps behov.

De två fristående särskolor som har flest elever belyses nedan.

Kajans frisärskola – högst andel elever med tilläggsbelopp

För närvarande är det 14 elever från Uppsala som går i Kajans särskola, sex i grundsärskola och åtta träningskola. Skolan utmärker sig med högst andel elever med tilläggsbelopp. För två av tre elever ges tilläggsbelopp, medan det för övriga verksamheter i snitt ges tilläggsbelopp för var sjätte elev. Tilläggsbeloppen per elev ligger genomsnittligt på 230 tkr. En förklaring till den höga andelen elever med tilläggsbelopp är att skolan profilerar sig med att företrädesvis ta emot elever som har neuropsykiatriska funktionsnedsättningar. En annan förklaring kan vara att skolan har valt att arbeta med ett arbetssätt som kräver en pedagog/assistent för varje elev, s.k. "en till en".

I den mån elevens funktionssvårigheter oberoende av undervisningssätt hade krävt "en till en" är det oproblematiskt att ersätta skolan för dylik lösning. Däremot om elevens behov i andra skolor hade krävt mindre personal, är det tveksamt om den dyrare "en till en"-lösning, ska styra tilldelningen. Frågan är också om tillgången på assistent finansierad av tilläggsbelopp gör att behovet av personal som bör kunna finansieras med grundbeloppet minskar. I så fall blir den totala ersättningen för hög med full kompensation för assistenter finansierade av tilläggsbelopp.

Stödbehov beroende på neuropsykiatriska funktionsnedsättningar kan variera över tid. Ett framgångsrikt pedagogiskt arbete kan i vissa fall leda till att eleven bättre kan hantera sin funktionsnedsättning. Elevens mognad kan också innebära att funktionsnedsättningen förändras. En olämplig pedagogik eller andra försvårande omständigheter i elevens tillvaro kan öka behovet av stöd. På dessa vis skiljer sig neuropsykiatriska funktionsnedsättningar från medicinska behov som oftast är konstanta över tid.

Det innebär oftare mer subjektiva bedömningar att avgöra stödbehovet vid neuropsykiatriska funktionsnedsättningar jämfört med medicinska behov. I avsnitt xx beskrivs närmare svårigheter med en likvärdig styrning av resurser med hjälp av ett ansökningsförfarande.

Frågor angående resurstilldelning - Kajans frisärskola

1. Skulle behovet givit inget eller ett lägre tillägg med en annan pedagogisk lösning?
2. Innebär full finansiering med tilläggsbelopp av assistent att kostnader som delvis ska täckas av grundbeloppet dubbelfinansieras?
3. Beslutet om tilläggsbelopp grundas fullt ut på skolans beskrivning av behovet. Hur sannolikt är det att behovet av stöd hade bedömts annorlunda om bedömaren skulle prioritera inom givna resurser?

Labanskolan – endast elever i träningskola

För närvarande är det nio elever från Uppsala som går på Labanskolan, samtliga går i träningskola. Ingen elev har tilläggsbelopp, vilket eventuellt kan bero på vilka elever skolan attraherar. Skolans inriktning på kultur, pedagogisk drama och teater kanske främst attraherar elever i träningskola som har relativt hög funktionsförmåga och som därför kan tillgodogöra sig skolans profil. Därför kan det vara adekvat att inga tilläggsbelopp har sökts. Det kan också vara så att det hade varit möjligt att få tilläggsbelopp för någon elev, men att skolans goda ekonomi gör att man inte ansett det nödvändigt att söka tilläggsbelopp. Däremot kan det möjligen vara så att grundbeloppet för träningskola utgår från ett större stödbehov än som Labanskolans elevgrupp har.

Det finns bara en ersättningsnivå, 383 tkr per elev, för träningskola samtidigt som denna elevgrupp har mycket skiftande behov. Dessa skillnader bör kompenseras genom möjligheten till tilläggsbelopp. Samtidigt kan systematiska skillnader i elevgruppernas behov leda till att grundbeloppet överkompenserar på skolor som har träningskoleelever med minst behov.

Labanskolan har haft en vinst på 30 procent, 35 procent respektive 24 procent, de senaste tre åren. Labanskolans relativt höga vinst kan ha olika förklaringar:

- Ersättningsnivån relativt elevgruppens behov kan vara fördelaktig för skolan.
- Skolan kan vara mer effektivt organiserad t.ex. genom att lärarnas och assistenternas arbetstid används mer ändamålsenligt.

Dock kan man inte uttala sig om effektiviteten som mått på måluppfyllelse i relation till använda resurser. Det är inte möjligt eftersom det inte finns någon sammanställning på kommunnivå av kunskapsresultaten för eleverna i särskolorna och det finns inga andra sammanställningar som belyser samtliga särskolors kvalitet. Den enda indikator på hur väl skolorna fullföljer sina uppdrag är Skolinspektionens omdömen. De tre fristående särskolorna inspekterades 2013. För de kommunala särskolorna finns företrädesvis enklare inspektion, så kallad bastillsyn, gjorda på senare år. Omdömena finns på Skolinspektionens hemsida.

- Verksamheten kan vara framgångsrik med att få fram och utveckla elevernas resurser för sitt eget lärande och som resurser för varandra.¹³ Samtidigt bör framhållas att kommunen inte har uppgifter om vilka kunskapsresultat som uppnås.

---

¹³ På Labanskolans hemsida finns beskrivningar som styrker denna tes.

” Vi ser tydliga positiva effekter av användandet av Sherborneövningar. Eleverna får nära kontakt till sig själv och till varandra. Vi upplever att de får god självkänedom och en trygghet i sig själva som även blir tydlig då de sedan spelar teater inför publik.

Frågor angående resurstilldelning och skolans arbetssätt - Labanskolan

4. Har Labanskolans elever i genomsnitt lägre behov av stöd än övriga elever i träningskola, även om man bortser från behov som kompenseras med tilläggsbelopp?
5. Har Labanskolan effektivare organisering av sin verksamhet? Det vill säga disponerar man sina resurser på ett resurseffektivare sätt för att klara sitt uppdrag?
6. I vilken mån är Labanskolans sätt att organisera verksamheten något som andra skolor bör kunna dra nytta av?
7. Har Labanskolan framgångsrika arbetssätt för att stärka eleverna och för att eleverna ska vara varandras resurser? Innebär detta att elevernas stödbehov till viss del minskar?
8. I vilken mån är Labanskolans arbetssätt för att stärka eleverna och för att eleverna ska vara varandras resurser överförbart till andra skolor?

Eleverna stärks kroppsligt och vågar lita på sina förmågor samtidigt som de blir medvetna om sina begränsningar.

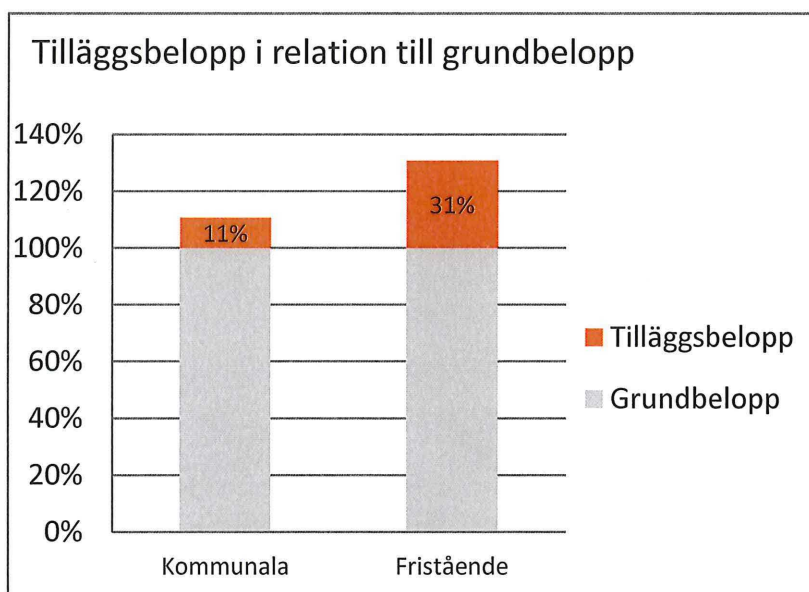
En annan fördel som vi kan se är att elevernas självförtroende visar sig i annan mer teoretisk undervisning. De vågar prova och tror på sig själva. I och med att vi som personal deltar aktivt i dramaundervisningen stärks banden mellan elever och personal. Gentemot varandra visar eleverna stort engagemang och intresse. Om någon har en dålig dag så känner de andra eleverna av det och stöttar. De gläds med varandra och visar stor empati.”

”När eleverna har drama är de indelade i grupper där vi blandar både äldre och yngre elever. Detta medför att de äldre eleverna får vara stöd och vägvisare till de yngre eleverna och de bidrar till en god stämning under lektionerna.”

Tilläggsbelopp

Tilläggsbeloppet motsvarar 15 procent av grundbeloppet. I de kommunala särskolorna motsvarar tilläggsbeloppet 11 procent av grundbeloppet. För de fristående skolorna motsvara tilläggsbeloppet 31 procent. Men det är bara en av de tre fristående särskolorna som har tilläggsbelopp. Den skolans tilläggsbelopp motsvarar 66 procent av skolans grundbelopp.

Källa: Delårsprognos 2014

Tilläggsbeloppens storlek

Tilläggsbeloppen är högst per elev på Kajan och näst högst på Årsta särskola som också har flest elever med tilläggsbelopp för skolbarnsomsorgen.

Tilläggsbeloppet storlek varierar systematisk mellan enheterna.

Fråga om tilläggsbeloppens storlek

9. Är de systematiska skillnader mellan skolorna i antal beviljade timmar och andel av elever med tilläggsbelopp motiverade?

Skolans namn	Skolform	Beviljade timmar	
		skola	fritids
Stenhagens särskola	GRTR	20,0	7,5
Stenhagens särskola	GRTR	25,0	
Stenhagens särskola	GRTR	25,0	
Stenhagens särskola	GRTR	20,0	7,5
Stenhagens särskola	GRTR	20,0	10
Stenhagens särskola	GRTR	27,5	
Årsta Särskola	GRTR	28,0	12
Årsta Särskola	GRTR	19,0	6
Årsta Särskola	GRTR	28,0	12
Årsta Särskola	GRTR	28,0	12
Årsta Särskola	GRTR	28,0	12
Årsta Särskola	GRTR	30,0	
Årsta Särskola	GRTR	30,0	
Årsta Särskola	GRTR	28,0	12
Årsta Särskola	GRTR	30,0	
Årsta Särskola	GRTR	28,0	12
Tunabergs särskola	GRSÄ	35,0	
Kajan	GRTR	32,5	
Kajan	GRTR	20,0	
Kajan	GRTR	32,5	15
Kajan	GRTR	32,5	
Kajan	GSÄR	32,5	
Kajan	GSÄR	32,5	
Kajan	GRSÄ	32,5	
Kajan	GRSÄ	32,5	
Berga särskola	GRTR	20,0	10
Berga särskola	GRTR	20,0	10
Eriksbergs särskola	GSÄR	25,0	
Johannesbäck	GSÄR	15,0	
Johannesbäck	GSÄR	20,0	
Johannesbäck	GRTR	15,0	

Nuvarande beslutsprocess för tilläggsbelopp

Ansökande skola gör en bedömning om en elev har ett behov som de anser bör finansieras med tilläggsbelopp. Ansökande skola gör en beskrivning av funktionsnedsättning, behov och vilka insatser som behövs. Utifrån ansökarens beskrivning gör biståndsbedömaren sedan en bedömning om insatserna är av en typ som ska finansieras av tilläggsbelopp samt rimligheten i omfattningen. Beslutet om tilläggsbelopp bygger enbart på den enskilda skolans beskrivning av behovet.

Beslutsprocess

Skola som ansöker om tilläggsbelopp		Myndigheten som beviljar tilläggsbelopp	
Bedömning och beskrivning av <i>elevens funktionsnedsättning</i>	Bedömning av <i>omfattning av behov</i> av stöd pga funktionsnedsättningen.	Bedömning av om <i>beskriven</i> funktionsnedsättning betingar ersättning.	Bedömning av rimligheten i omfattningen av stödbehov utifrån <i>beskrivningen</i> .

Fråga angående förutsättningar att besluta om tilläggsbelopp

10. Med nuvarande metod att fördela/besluta om tilläggsbelopp: Hur väl leder besluten till att likvärdiga ekonomiska villkor upprätthålls - att resurserna styrs utifrån elevernas behov?

Andel av ersättningen per elev som ska fördelas utifrån ansökan och andel som ska fördelas utifrån en schablon.

För 2014 är tilläggsbeloppet andel av grundbelopp och tilläggsbelopp 13 procent. Tilläggsbelopp och särskilt stöd behövs i vissa lägen men det finns fördelar med att fördela så mycket som möjligt av resurserna i grundbelopp. Detta innebär inte att man ska ta mindre hänsyn till elevernas individuella behov, men att särskilt stöd och tilläggsbelopp inte givet är bästa sättet.

Tilläggsbelopp gynnar likvärdigheten om kostnaden för det särskilda stödet annars skulle innebära att skolan, relativt övriga skolor, skulle ha mindre resurser till övrig verksamhet. Tilläggsbelopp innebär också att kommunen centralt kan säkra att ett särskilt stöd kommer till stånd. Samtidigt innebär kostnaderna för tilläggsbelopp att det blir motsvarande mindre pengar som fördelas enligt schablon, i form av grundbelopp.

Följande resonemang gäller främst annat än fysiska funktionshinder. För dessa fysiska behov är det oftare enklare att bedöma behovet av stöd, då det brukar vara mer uppenbart vilka stöd som behövs och behoven är mer opåverkbara och konstanta över tid.

Nedan listas några motiv att minimera ersättningar genom ansökningar för enskilda elevers behov. Avsnittet inleds med förändringar i de nationella styrdokumenterna som innebär höjda ambitioner att motverka konsekvenser av elevers funktionsnedsättningar och samtidigt framhåller att andra åtgärder än särskilt stöd primärt ska prövas. Avslutningsvis refereras en skolverksrapport om erfarenhet av tilläggsbelopp till fristående skolor.

Tilllägg i de nationella styrdokumenterna

Ambitionen att minska behovet av särskilt stöd är tydlig Skolverkets allmänna råd, som

lägger allt mer vikt vid vad skolan kan göra för att anpassa lärandemiljö.

Från och med den 1 juli 2014 har bestämmelserna om stödinsatser i skolan ändrats.

3 kap. Barns och elevers utveckling mot målen (fetlagt trädde i kraft 2014-07-01)

3 § Alla barn och elever ska ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål. **Elever som till följd av funktionsnedsättning har svårt att uppfylla de olika kunskapskrav som finns ska ges stöd som syftar till att så långt som möjligt motverka funktionsnedsättningens konsekvenser.** Elever som lätt når de kunskapskrav som minst ska uppnås ska ges ledning och stimulans för att kunna nå längre i sin kunskapsutveckling. Lag (2014:458).

Med anledning av detta har Skolverket reviderat de allmänna råden som numera heter: Allmänna råd för arbete med extra anpassningar, särskilt stöd och åtgärdsprogram.¹⁴ Det tillägg som gjorts är att förutom särskilt stöd skriva om *extra anpassningar*. Genomgående beskrivs hur extra anpassningar är den primära stödåtgärden.

Ur Skolverkets Allmänna råd för arbete med extra anpassningar, särskilt stöd och åtgärdsprogram:

”Två former av stödinsatser

En del elever är i behov av ytterligare stöd, utöver den ledning och stimulans som ges i den ordinarie undervisningen, för att utvecklas i riktning mot kunskapsmålen i läroplanen eller mot att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. Genom att sätta in tidiga och adekvata stödinsatser ges alla elever förutsättningar att utvecklas i riktning mot utbildningens mål.

Innan stödinsatser riktade mot individen sätts in är det viktigt att skolan har sett över hur organisationen omkring eleven ser ut. Det kan bland annat ske genom att se över hur resurser fördelas, vilka pedagogiska metoder som används, hur den aktuella elevgruppen fungerar och hur elevens lärmiljöer är organiserade.

- *Extra anpassningar*

Extra anpassningar är en stödinsats av mindre ingripande karaktär som normalt är möjlig att genomföra för lärare och övrig skolpersonal inom ramen för den ordinarie undervisningen.

Det måste inte fattas något formellt beslut om denna stödinsats.

Bestämmelserna om extra anpassningar gäller för elever i alla skolformer som berörs av de allmänna råden, samt för fritidshemmet.

---

¹⁴ Allmänna råd för arbete med extra anpassningar, särskilt stöd och åtgärdsprogram, Skolverket 2014

http://www.skolverket.se/om-skolverket/publikationer/visa-enskild-publikation?_url=http%3A%2F%2Fwww5.skolverket.se%2Fwtpub%2Fws%2Fskolbok%2Fwtpubext%2Ftrycksak%2FRecord%3Fk%3D3299

(3 kap. 2 § och 5 a § skollagen.)¹⁵

Allmänna motiv att minimera ersättningar genom ansökningar för enskild elev

Det är svårt att utifrån bedöma hur mycket resurser ett visst behov kräver

Ett behov har inte en given kostnad

Det finns olika sätt att möta samma behov, därför finns det ingen exakt kostnad för ett visst behov. Till exempel kan det vara frågan om arbetsättet "en till en" är betingat av elevens behov eller betingas av skolans organisation.

Behovet beror inte bara på eleven

Elevens behov beror inte enbart på individen själv. Det beror också på hur skolans lärandemiljö ser ut. Det som är ett större funktionshinder i en miljö är ett mindre hinder i en annan miljö. Hur elevens behov av stöd och stimulans utvecklas över tid, beror till viss del på hur skolan lyckats hjälpa eleven att utveckla sina förmågor att lära och fungera i skolan.

Utveckling av skolornas sätt att möta skiftande behov missgynnas

Om en för stor andel av ersättningen bygger på ett ansökningsförfarande missgynnas en eftersträvd utveckling av skolornas organisation, förhållningssätt och arbetsätt.

Motverkar ett inkluderande tänkande

Om skolor bara kan söka pengar till särlösningar för enskilda individer, lönar det sig sämre för skolan att utveckla lösningar där eleverna så långt som möjligt fungerar i den ordinarie verksamheten.

Missgynnar skolor med arbetsätt som minskar elevens behov av särskilt stöd

Skolor som lyckas skapa goda lärandemiljöer, som är väl anpassade till sina elevers behov, får mindre pengar, om behovet av särskilt stöd minskar.

Kostnadsdrivande

En resursfördelning som till för stor del bygger på att skolorna ska visa på att elever har behov av extra stöd blir kostnadsdrivande. Då lönar det sig för skolorna att kunna visa på ett kostsamt extra behov som ger extra bidrag – en extra resurs. Det lönar sig inte för skolan att finna en lösning som kostar mindre och som de därför får mindre pengar för eller får klara på sin egen budget.

Motverkar ett salutogent synsätt på eleven

När det är mest ekonomiskt gynnsamt att lyfta fram elevens tillkortakommanden och inte dess starka sidor och potential/utvecklingsmöjligheter missgynnas ett salutogent synsätt. Självklart ska elevens behov synliggöras för att kunna mötas, men ett för ensidigt fokus på brister kan påverka personalens och föräldrarnas syn på eleven samt elevens självbild. När resurser legitimeras med elevens till viss del subjektivt bedömda brister skapas en risk att bilden av eleven påverkas negativt.

---

¹⁵ Det vill säga de allmänna råden gäller även för grundsärskolan.

Minskar rektors befogenhet och upplevelse av ansvar

Minskar rektors befogenheter

Ju mer pengar som reserveras till en sökpott, desto mindre pengar går direkt till skolorna. På så vis motverkas rektors möjlighet att avväga hur pengarna bäst ska användas för att skolan ska klara sitt uppdrag. Rektor har ansvar för att eleverna ska klara målen, då behöver rektor befogenheter att styra över resurserna. Ett ansökningsförfarande innebär osäkerhet innan beslut är fattat.

Minskar rektors ansvar

Skolans uppdrag att alla elever ska nå målen, en del elevers mer kostsamma behov och föräldrars förväntningar på särskilt stöd skapar tillsammans ofta högre förväntningar på insatser än vad som är möjligt att infria inom givna ekonomiska ramarna. Då kan en annan instans ansvar för fördelning av en sökpott ge uppfattningen att rektor har ett mindre ansvar just för elever i behov av särskilt stöd. Dock bör påpekas att ytterst har huvudmannen ansvar för att skolorna har tillräckliga resurser att klara sina åtaganden.

Ur Skolverkets Allmänna råd¹⁶

Huvudmannen bör

1. regelbundet förvissa sig om att rektorn för en skolenhet har tillräckliga resurser för att leva upp till skollagens bestämmelser om extra anpassningar och särskilt stöd, samt

...

Rektorn bör

7. se till att det finns tillräckliga resurser för att tillgodose elevernas behov av extra anpassningar och särskilt stöd samt vid behov omprioritera resurser på skolenheten, ...

Skolverket problematiserar ansökningar om särskilt stöd från fristående skolor

I Skolverkets rapport *Fristående skolor för elever i behov av särskilt stöd* – en kartläggning¹⁷ lyfts svårigheter med att fördela tilläggsbelopp på ett likvärdigt sätt.

Fem kommuner kartläggs i rapporten:

”Enligt de fem kommunerna är det förenat med stora utmaningar att göra den individuella prövning av tilläggsbeloppet som förutsätts i lagstiftningen. Flera kommuner framför att det är svårt att sätta prisnivåer på elevernas behov och att varje elev är unik.”

I det avslutande avsnittet *Diskussion och slutsatser* skriver Skolverket:

”Systemet med tilläggsbelopp har låg tilltro bland rektorer, föräldrar och förvaltning. Fristående skolor med inriktning mot elever i behov av särskilt stöd lägger ned mycket tid och resurser på ansökningar om tilläggsbelopp. Vissa kommuner lägger ned mycket tid och resurser på hanteringen av desamma.

...

---

¹⁶ Allmänna råd för arbete med extra anpassningar, särskilt stöd och åtgärdsprogram, Skolverket 2014

¹⁷ *Fristående skolor för elever i behov av särskilt stöd* – en kartläggning, Rapport 409, 2014. http://www.skolverket.se/om-skolverket/publikationer/sarskilt-stod?_xurl=http%3A%2F%2Fwww5.skolverket.se%2Fwtpub%2Fws%2Fskolbok%2Fwpubext%2Ftrycksak%2Fblob%2Fpdf3323.pdf%3Fk%3D3323 Rapporten gäller inte särskolan, men en skoltyp som liknar särskolan och den här refererade problematiken med tilläggsbelopp är gemensam.

Fristående skolor med inriktning mot elever i behov av särskilt stöd har fasta kostnader för lokaler, personal och utrustning och dessa kostnader förefaller i många fall ligga till grund för skolornas beräkning av tilläggsbelopp istället för de i lagen angivna individuella behoven.”

Skolverkets långsiktiga förslag att hantera frågan:

”I rapporten uppmärksammas ett antal problem med tilläggsbelopp i relation till dessa skolor. Skolverket anser att regeringen bör se över resursfördelningssystemet ur ett elevperspektiv och överväga en beräkning som baseras på skolornas insatser i form av kostnader för personal, lokaler och utrustning istället för den nuvarande bedömningen av enskilda elevers behov.”

Förlaget visar hur svår frågan är, då dylik princip för resursfördelning står i strid med gällande lagstiftnings princip om resursstyrning utifrån behov. Det strider också mot grundläggande principen för målstyrning, som innebär att ansvarsfördelning där uppdragsgivaren sätter mål/ger uppdrag och ger resurser och utföraren sedan avgör hur resurserna ska användas för att nå målet/klara uppdraget. Det är också problematiskt att föreslå en resursstyrning av begränsade resurser, där enskild aktörers valda lösningar påverkar sina ekonomiska ramar på andra aktörers och brukares bekostnad.

Förslag på utveckling av resursfördelningsprinciperna

Skapa fler ersättningsnivåer för grundbeloppet och kombinera konsultativt stöd och beslut om tilläggsbelopp.

Utveckla grundbeloppet till fler nivåer

Vid utredning inför mottagande i särskola görs en mer nyanserad bedömning av elevens behov av stöd och stimulans. Beslut tas förutom om mottagande i grundsärskola eller träningsskola, vilken behovsnivå eleven har. På motsvarande sätt skapas flera ersättningsnivåer. Vård och bildning utvecklat en ersättningsmodell som bör vara tillämpbar för ersättningen till samtliga skolor. De har fyra ersättningsnivåer för respektive grundsärskola och träningsskola.¹⁸ Se bilaga 2! Ersättningen är per elev men nivåerna bestäms för skolans elevgrupp, inte per individ. Genom denna kompletterande princip för resursfördelning blir ersättningen till skolorna mer nyanserad och samtidigt blir behovet av tilläggsbelopp mindre. Detta bör främja likvärdigheten och förutsägbarheten i resurstilldelningen.

Besluta om tilläggsbelopp blir en del av konsultativt stöd

Utgå från förskolans erfarenheter av att fördela extra resurser med hjälp av resursenheten och låt konsultativt stöd utvidga sitt ansvar till att besluta om tilläggsbelopp.

Skolverket framhåller i allmänna råd betydelsen av skolan arbetssätt och organisation för elevens behov. Elevens behov av extra stöd är ofta inte enbart knutet till eleven, utan beror även på lärmiljön. Skolverket skriver att innan stödinsatser riktade mot individen sätts in är det viktigt att skolan har sett över hur organisationen omkring eleven ser ut. Det kan bland annat ske genom att se över hur resurser fördelas, vilka pedagogiska metoder som används, hur den aktuella elevgruppen fungerar och hur elevens

---

¹⁸ För grundsärskolan ger de fyra ersättningsnivåerna mellan 12 tkr och 96 tkr. För träningsskolan ger ersättningarna mellan 36 tkr och 228 tkr. Totalt används närmare 10 mnkr på denna ersättning.

lärmiljöer är organiserade.

Det bör vara effektivt att skolorna tar hjälp av ett konsultativt stöd med specialistkompetens inom aktuella områden¹⁹ för denna översyn av organisationen omkring eleven och förslag på hur den kan utvecklas för att möta elevens behov. Stödet kan även innebära handledning av personal m.m. Nuvarande enhet inom Vård och bildning Konsultativt stöd – särskola har redan idag till viss del denna roll för både kommunala och fristående särskolor. Dock skulle denna enhet också kunna ha rollen att avgöra om ytterligare resurser i form av temporära satsningar eller mer permanenta satsningar i form av personalförstärkning är nödvändigt för att tillgodose elevens behov.

Detta tillvägagångssätt att besluta om tilläggsbelopp skulle skapa förutsättningar att inte ensidigt ekonomiskt favorisera anställning av assistent som en lösning. Och framför allt skulle det ge ett mer likvärdigt beslutsunderlag för att avgöra om mer pengar ska tillföras en viss enhet.

På motsvarande vis arbetade Vård och bildning förskolas resursenhet fram till år **xx**. När en förskola inte ansåg sig klara att möta ett enskilt barns behov utifrån sina egna förutsättningar tillkallades resursenhet. På konsultativ basis föreslog de utveckling av arbetsorganisationen, erbjöd handledning i arbetssätt, o.s.v. för att skapa möjligheter att möta barnets behov. Om resursteamet därutöver bedömde att mer resurser (jmf tilläggsbelopp) behövde tillföras, fattade teamet beslut om resurser.

På grund av förändringar i skollagen år 2010²⁰ och utifrån propositionen Offentliga bidrag på lika villkor, tolkade kommunen det som det inte var möjligt att fortsätta med kombinationen av konsultation och beslut om bidrag. Dock är det inte prövat i förvaltningsrätten om det strider mot lagen. (Kolla) Om det nu föreslagna sättet bedöms strida mot lagen, bör kommunen uppmärksamma lagstiftarna om behovet av revidering av lagen så att styrningen av resurser efter elevernas förutsättningar och behov i enlighet med lagändringen 2014²¹ underlättas.

---

¹⁹ Konsultativt stöd har specialpedagoger med inriktning autism, hörsel, syn, rörelsehinder, flerfunktionshinder samt psykolog, kurator och logoped.

²⁰ Skollagen Kapitel 9

Bidrag från hemkommunen

19 § Hemkommunen ska lämna bidrag till huvudmannen för varje elev vid skolenheten.

Bidraget består av ett grundbelopp enligt 20 § och i vissa fall ett tilläggsbelopp enligt 21 §.

21 § Tilläggsbelopp ska lämnas för elever som har ett omfattande behov av särskilt stöd. Hemkommunen är inte skyldig att betala tilläggsbelopp för en elev i behov av särskilt stöd, om betydande organisatoriska eller ekonomiska svårigheter uppstår för kommunen.

²¹ Skollagen 2 kapitlet **Kommuners resursfördelning**

8 a §/Träder i kraft I:2014-07-01/ Kommuner ska fördela resurser till utbildning inom skolväsendet efter barnens och elevernas olika förutsättningar och behov. *Lag (2014:458)*.

Bilaga 1 - Kommunen som finansiär och som huvudman

Kommunen har ansvar på två nivåer att styra resurser till skolorna. Dels som finansiär till samtliga skolor och dels som huvudman till de kommunala skolorna. Detta ger kommunen möjlighet (och skyldighet) att göra en omfördelning mellan de kommunala skolorna.

Kommunen som finansiär

Skollagen 2 kapitlet 8 a §

Kommuners resursfördelning

Träder i kraft I:2014-07-01/ Kommuner ska fördela resurser till utbildning inom skolväsendet efter barnens och elevernas olika förutsättningar och behov. Lag (2014:458).

Kommunen som huvudman

Enligt de nationella styrdokumenterna har huvudmannen ett ansvar för att säkra kvaliteten för sina skolor. Det innebär bland annat att styra resurser till verksamheterna.

I Skolverkets Allmänna råd om Systematiskt kvalitetsarbete – för skolväsendet står:

”En viktig uppgift för huvudmannen är att se till att såväl det egna som enheternas kvalitetsarbete genomförs i enlighet med skollag, läroplan och andra författningar. Det kan t.ex. innebära att huvudmannen ser över sitt system för att fördela resurser ...”

”Huvudmannen bör ...
utifrån analysen identifiera utvecklingsområden och därefter besluta vilka insatser som ska prioriteras för att de nationella målen ska uppfyllas.”

I skollagen 4 kap. 3 § om kvalitet och inflytande står:

3 § Varje huvudman inom skolväsendet ska på huvudmannanivå systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen.

Bilaga 2 – Vård och bildnings ersättning i flera nivåer

Vård och bildning nyanserar ersättningarna till sina skolor genom att ta 50 tkr av grundskolans grundbelopp och sedan fördela pengarna med ett påslag i fyra nivåer, utifrån en bedömning av de enskilda elevernas behov. På motsvarande sätt används 110 tkr av träningskolans grundbelopp till påslag i fyra nivåer.

	Avdrag	nivå 1	nivå 2	nivå 3	nivå 4
Grundskola	50 000	12 000	54 000	72 000	96 000
Träningskola	110 000	36 000	60 000	120 000	228 000

I grundskolan görs ett avdrag på grundbeloppet på 50 tkr och var tredje elev genererar inget belopp, var tredje elev genererar endast 12 tkr och den sista tredjedelen genererar mellan 54 tkr och 96 tkr.

I träningskola görs ett avdrag på 110 tkr från grundbeloppet och alla elever genererar ett extra belopp. 5 procent genererar 36 tkr, 40 procent genererar 60 tkr och återstående hälft av eleverna genererar mellan 120 och 228 tkr per elev. Detta betyder att för 45 procent av eleverna i träningskola har skolorna en nettominskning av grundbeloppet på minst 50 tkr.

